

Asia: VN/23899/2023

Arviomuistio päästökauppadirektiivin toimeenpanosta - Uusi EU:n fossiilisten polttoaineiden jakelua koskeva päästökauppa

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Liikenne- ja viestintävirasto Traficom (jäljempänä Traficom) kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto EU:n päästökauppadirektiivin päivityksen (EU) 2023/959 toimeenpanoa tarkastelevasta arviomuistiosta. Muistiossa kuvataan uuden fossiilisten polttoaineiden jakelua koskevan päästökaupan vaatimuksia, esitellään direktiivin mahdollistamat kansalliset toteuttamisvaihtoehdot sekä arvioidaan liittyviä vaikutuksia.

Euroopan komissio antoi ehdotuksen päästökauppadirektiivin uudistamiseksi heinäkuussa 2021 osana 55-valmiuspakettia, jonka lainsäädäntöehdotuksilla pyritään vähentämään kasvihuonekaasuja EU:n ilmastolaissa asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Päivitetyn direktiivin nojalla perustetaan uusi fossiilisen polttoaineiden jakelua koskeva päästökauppajärjestelmä (jäljempänä uusi päästökauppa), jota kutsutaan direktiivissä rakennusten, tieliikenteen ja muiden toimialojen päästökauppajärjestelmäksi. Käytännössä uusi päästökauppa kattaa tieliikenteen, rakennusten erillislämmityksen, rakentamisen sekä nykyisen yleisen päästökaupan ulkopuolisen teollisuuden ja energiantuotannon fossiilisen polttoaineen jakelun. Uutta päästökauppaa koskevat direktiivimuutokset tulee panna kansallisesti toimeen 30.6.2024 mennessä.

Traficom on osallistunut arviomuistion laatimiseen ja katsoo sen kuvaavan nykytilannetta ja direktiivin tuomia vaatimuksia ja näihin liittyviä vaikutuksia hyvin. Kolme toimeenpanon toteuttamisvaihtoehtoa ja käyttöä lykkäämisen vaihtoehto on kansallisen liikkumavaran puitteissa kuvailtu yleisellä tasolla. Vaihtoehtojen kuvailuja vaikutuksineen olisi hyvä tarkentaa varsinaista hallituksen esitystä laadittaessa.

Viranomaistehtävät

Energiavirasto vastaa päästöoikeuksien huutokauppaan ja päästöoikeuksien rekisterijärjestelmään liittyvistä tehtävistä koko nykyisen päästökaupan osalta sekä toimii nykyisen päästökaupan toimivaltaisena viranomaisena laitosten osalta. Lento- ja meriliikenteen osalta nykyisen päästökaupan toimivaltaisena viranomaisena toimii Traficom.

Uuden päästökaupan toimeenpanosta seuraa uusia tehtäviä viranomaisille. Energiavirasto arvioi tämän lisäresurssitarpeen olevan vuodesta 2024 alkaen yhteensä kuusi henkilötyövuotta, huomioimatta mahdollisia hyvitysjärjestelmään liittyviä tarpeita.

Traficom yhtyy arviomuistiossa esitettyyn näkemykseen siitä, että uuden ja nykyisen päästökaupan toimeenpanossa on paljon samankaltaisuutta, minkä vuoksi uusien tehtävien osoittaminen Energiavirastolle olisi tarkoituksenmukaista synergiaetujen hyödyntämiseksi. Tehtävien osoittamista Energiavirastolle puoltaa myös uuden päästökaupan kohdistuminen polttoaineiden jakeluun eli Energiaviraston toimialaan.

Toteutusvaihtoehdot

Arviomuistiossa esitellään kolme toteutusvaihtoehtoa uuden päästökauppajärjestelmän kansalliseen toimeenpanoon päästökauppadirektiivin mahdollistaman kansallisen liikkumavaran puitteissa.

Ensimmäinen vaihtoehto olisi pyrkiä tunnistamaan sääntelyyn piiriin kuuluvat polttoaineen loppukäyttäjät ennalta ja toteuttaa direktiivin soveltamisalaa sellaisenaan. Vaihtoehto on toteutukseltaan haastava, sillä Suomessa ei ole käytössä sellaista polttoaineiden jakeluverkkoa- tai järjestelmää, jonka perusteella polttoaineen loppukäyttäjä voitaisiin luotettavasti tunnistaa ennalta.

Toinen vaihtoehto olisi laajentaa uuden päästökaupan soveltamisala kansallisesti kaikkiin nestemäisiin ja kaasumaisiin fossiilisiin polttoaineisiin, jolloin toimeenpano ei edellyttäisi muutoksia nykyiseen polttoaineen jakeluun. Laajentamisen myötä päästökaupan hinnoittelun piiriin tulisivat myös maa- ja metsätalous, raideliikenne ja nykyiseen päästökauppaan kuulumaton vesiliikenne ja ilmailu.

Kolmas vaihtoehto olisi toisen vaihtoehdon mukainen laaja soveltamisala yhdistettynä laajennuksesta johtuvien kustannusten hyvityksiin niille toimijoille, jotka eivät kuulu direktiivin mukaiseen soveltamisalaan. Hyvitykset myönnettäisiin jälkikäteen, ja niiden käsittely, myöntäminen ja valvonta olisivat kokonaisuudessaan uusia viranomaistehtäviä.

Toimeenpanoa koskevien vaihtoehtojen lisäksi arviomuistio esittelee neljäntenä toimintavaihtoehtona uuden päästökaupan käyttöönoton kansallisen lykkäämisen vuoden 2030 loppuun asti. Tällöin edellytyksenä on, että käytössä on kansallisesti päästöoikeuden hintaa vastaava päästökauppadirektiivin mukaiseen soveltamisalaan kuuluvia polttoaineita koskeva hiilidioksidiverotus.

Kaikkiin arviomuistiossa esiteltyihin vaihtoehtoihin liittyy merkittäviä haasteita ja epävarmuuksia muun muassa käytännön toteutettavuuteen, hallinnolliseen taakkaan, vaikutuksiin sekä kustannuksiin liittyen. Traficom näkisi tärkeäksi, että kaikkiin neljään vaihtoehtoon liittyvää tietopohjaa syvennettäisiin varsinaista hallituksen esitystä laadittaessa.

Auvinen Heidi
Liikenne- ja viestintävirasto